

VÉGH NÁNDOR

Az adatvédelem intézményi változásának problémái Magyarországon

(KONZULENS: DR. TÓTH JUDIT — DR. SÜLYOK MÁRTON)

Dolgozatom célja, hogy bemutassam a közelmúltban bekövetkezett információs alapjogokat érintő lényeges változásokat, különös tekintettel az adatvédelem intézményi oldalára vonatkozó rendelkezésekre. Milyen irányba halad a hazai adatvédelmi szabályozás, és megfelel-e ez „Nekünk”? A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény a maga korában európai szinten is kiemelkedőnek számított. Az új szabályozás tudja-e megfelelően biztosítani a korábban nyújtott védelmi szintet, megfelel-e az újabb kihívásoknak? Szükségszerű volt-e az átalakítás? Az Alaptörvény, valamint az Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) tükrében azt vizsgálom, hogy hogyan alakult át a korábbi szabályozás. A téma fontosságát az is jelzi, hogy a jogalkotó az Alaptörvényen túl, külön sarkalatos törvényben kívánta szabályozni. Mindez az átalakulás heves vitát váltott ki hazai és Európai Unió szinten is, amely kötelezettségszegési eljáráshoz vezetett.

Dolgozatomban elsősorban az alapjogvédelem intézményi oldalát elemzem, különös tekintettel az Adatvédelmi biztos és az Alkotmánybíróság gyakorlatára. Azt az 1992 és 2012 közötti húsz éves időszakot vizsgálom, amely az adatvédelmi ombudsman létrejöttétől egészen egy független hatóság, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megalakulásáig vezetett. Az intézményi modellváltás egyben szemléletváltást is jelent? Az Alaptörvény és az Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény megalkotásával az 1989-es alkotmánymódosítás során bekövetkezett adatvédelmi paradigmaváltás újraértelmezése történt? Dolgozatom első részében a magánszféra, *privacy* eszmétörténetét mutatom be, majd azokat a nemzetközi és Uniói rendelkezéseket, amelyek hatással vannak a hazai adatvédelmi szabályozásra. Ezt követően a biztos ajánlásait, állásfoglalásait és éves beszámolóit, valamint a Hatóság által hozott döntéseket vizsgáltam. A Hatóság függetlenségét ért kritikák és a lefolytatott kötelezettségszegési eljárás sem vezetett az Infotv. hatóság elnökéről szóló rendelkezés módosításához, amely szerint a hatóság elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

Az adatvédelmi biztos megválasztásához korábban az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata volt szükséges. Itt komoly legitimitációs kérdés merül fel, mivel az ombudsman eredetileg a kormánytól elkülönülten, az Országgyűlésnek tartozik felelősséggel. Ennek ellenére, véleményem szerint a Hatóság jobban el tudja látni az adatvédelemmel kapcsolatos feladatokat bírságotlasi jogköréből kifolyólag, és kötelező erejű határozatok kibocsátásával. Dolgozatom zárásaként igyekeztem egy, *de lege ferenda* javaslatot megfogalmazni, hogy e visszásság ellenére hogyan egyeztethető mégis össze a hatékony hatósági alapjogvédelem.